Pirkanmaan hyvinvointialue

Tavanomaiset varotoimet ensihoidossa

päivitetty 15.7.2026

Tarkemmat ohjeet löytyvät www.pirha.fi →ammattilaiselle→ Ohjeet toiminnan mukaan → Ensihoito

Käsihygienia

- **Desinfioi kädet,** ennen ja jälkeen potilaaseen tai hänen tavaroihinsa koskemisen. Desinfioi kädet myös ennen suojakäsineiden pukemista ja niiden riisumisen jälkeen.
- **Pese kädet**, kun ne ovat likaiset tai arvelet niihin tulleen likaa tai eritteitä.

Suojakäsineet

- Käytä, kun arvelet käsiin voivan tulla eritteitä tai likaa. Siistin oloiseen potilaaseen ja hänen tavaroihinsa voit koskea ilman käsineitä. Desinfioi kädet ennen ja jälkeen potilaskontaktin, riippumatta siitä käytätkö käsineitä vai et.
- Vaihda, kun siirryt likaisemmasta puhtaampaan työvaiheeseen, esimerkiksi ennen lääkkeiden käsittelyä.
- Älä käytä käsineitä turhaan.

Kirurginen suu-nenäsuojus

- Käytä hengitystietä varmistaessa sekä kun on vaara roiskeista kasvoille.

Hihallinen suojaesiliina, -takki tai -haalari

- Käytä, kun on vaara, että työvaatteesi likaantuu.
- Vaihda likaantunut uuteen.
- Poista heti, kun tarve päättyy, jotta et kontaminoi ambulanssin pintoja likaisella suojaesiliinalla/-takilla.

Veritapaturma on tilanne, jossa verinen väline pistää tai viiltää tai verta joutuu suun limakalvoille, silmän sidekalvolle tai rikkonaiselle iholle. Terveelle iholle joutunut veri ei aiheuta tartunnan vaaraa.

Ensiapu:

- Huuhtele silmiin ja limakalvolle tulleet roiskeet runsaalla juoksevalla vedellä, aqualla tai keittosuolalla.
- Pisto- ja viiltoalue:
  - ⇒ älä purista aluetta
  - ⇒ huuhtele runsaalla vedellä, aqualla tai NaCl-liuoksella
  - ⇒ laita A12T 80 % - tai Ethanol 80 % ApoWipe desinfektiopyyhe haude kahdeksi minuutiksi. Myös käsihuuhdetta voi käyttää hauteena, jos pyyhkeitä ei ole saatavilla

Ilmoita Ensihoidon johto- ja tilannekeskukseen ja toimi sieltä saamiesi ohjeiden mukaan.

Eritetahradesinfektio

- Eritteitä ovat veri, virtsa, uloste, lima, oksennus, märkäeritteet, lapsivesi ja muut kehon nesteet
- Eritetahradesinfektioaineena voi käyttää:
  - Peroksygeenia (esim. Erisan Oxy+® 2 % tai Oxivir plus ® 3,5 %)
  - Pienissä tahroissa valmiita peseviä ja desinfioivia liinoja
- Poista näkyvät veri- ja eritetahrat kaksivaiheisella eritetahradesinfektiolla:
  - Laita suojakäsineet käteen, imeytä eritetahra kertakäyttöiseen siivouspyyhkeeseen ja laita siivouspyyhe jätepussiin.
  - Vaihda kontaminoituneet suojakäsineet
  - Kaada eritetahradesinfektioainetta tahran päälle tai kertakäyttöiselle siivouspyyhkeelle ja pyyhi eritetahra-alue.
  - Laita siivouspyyhe ja käytetyt suojakäsineet roskiin, desinfioi kädet. Toista tarvittaessa.

Pintojen ja välineiden huolto potilaan luovuttamisen jälkeen

- Kun potilas on luovutettu, poista mahdolliset eritetahrat eritetahradesinfektioaineella (ohje yllä).
- Pyyhi kaikki pinnat ja hoitovälineet, joihin henkilökunta ja potilas ovat koskeneet tehtävän aikana tai joihin on voinut tulla roiskeita. Pyyhittäviä pintoja voivat olla muun muassa paarit, paarien laidat, kantotuoli, hoitajan tuoli ja sen käsinojat, auton sisällä olevat kaiteet, kahvat. Pyyhittäviä hoitovälineitä voivat olla muun muassa RR-mittari, saturaatiomittari, monitori, alkometri.
- Käytä pintojen pyyhintään pesevää desinfektioainetta tai yleispuhdistusainetta.
- Jos potilasta on kuljetettu paareilla, laita liinavaatteet pyykkiin, pyyhi paarit ja tyyny. Vaihda lopuksi puhtaat liinavaatteet.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Ensihoidon varotoimet tartuntareittien katkaisussa

Päivitetty 15.7.2026

Varotoimet	Tiedossa oleva tauti tai sen epäily	Suojautuminen[1]	Tehtävän jälkeen
Kosketus	- Ripuli-oksennustauti (aiheuttajamikrobista riippumatta) - Clostridioides difficile (ennen Clostridium difficile) - Candida Auris - Moniresistentit bakteerit (esim. MRSA, ESBL Klebsiella pneumoniae, VRE, CPE) - Märkivät haavat ja ihoinfektiot - Sairaalahoidossa ulkomailla viimeisen vuoden aikana olleet potilaat ja suorat sairaalasiirrot ulkomailta - Syyhy ja lutikka, katso erillinen ohje	Suojakäsineet ja suojaesiliina tai -haalari Roiskeita:lisäksi kirurginen suu-nenäsuojus ja silmäsuojain Oksennus-ripulitauti, Clostridioides difficile Candida Auris, syyhy, lutikat: Huomioi potilaan luovutuksen jälkeen käsien pesu vedellä ja saippualla	Poista eritteet ja vaihda käsineet. Pyyhi pesevällä desinfektioaineella kaikki pinnat ja hoitovälineet, joita on koskettu. Jos roiskeita, pyyhi välineet ja pinnat, joissa voi olla roiskeita. • Ripuli-oksennustauti, Clostridioides difficile, Candida Auris: käytä siivotessa hihallista suojaesiliinaa ja kirurgista suu-nenäsuojusta. Pyykit liukenevaan pyykkipussiin. • Candida Auris: erityisen huolellinen siivous Oxivir plus 3,5%, Erisan Oxy+ 5% tai Saniswiss S1 • Syyhy ja lutikka ks. erillinen ohje
Kosketus- ja pisara	**Pisaravarotoimet:** - Hengitystie-infektio, jonka aiheuttaja tuntematon - COVID-19 - Influenssa - Hinkuyskä - Meningiitti, Meningokokkisepsis tai -pneumonia - Epiglottiitti (Haemophilus influenzae) **Kosketus- ja pisaravarotoimet:** - A-streptokokki-infektio - Kurkkumätä	**Pisaravarotoimet:** Kirurginen suu-nenäsuojus COVID-19- infektio kirurgisen suu-nenäsuojuksen sijaan pitkäkestoisessa lähikontaktissa FFP2/3-hengityksensuojain, jos potilaalla paljon oireita Suojakäsineet Silmäsuojain ja hihallinen suojaesiliina, mikäli potilas on limainen, yskii tai aivastelee **Kosketus- ja pisaravarotoimet:** Edellisten lisäksi käsineet, suojaesiliina, -takki tai -haalari	Poista eritteet ja vaihda käsineet. Pyyhi pesevällä desinfektioaineella kaikki pinnat ja hoitovälineet, joita on koskettu. Jos roiskeita, pyyhi välineet ja pinnat, joissa voi olla roiskeita.
Ilma	- Hengitysteiden tartuntavaarallinen tuberkuloosi	FFP3 –hengityksensuojain	UV-C-desinfiointi, jos mahdollista. Ellei UV-C ole käytössä, tuuleta ambulanssia ulkotilassa 15 min ennen siivousta. Käytä siivotessa hihallista suojaesiliinaa tai -takkia ja suojakäsineitä. Poista eritteet ja vaihda käsineet. Pyyhi kaikki pinnat ja hoitovälineet pesevällä desinfektioaineella. M-rokko: - pyykit liukenevaan pyykkipussiin - jätteet suljettuun kaksinkertaiseen jätepussiin
Kosketus-, pisara- ja ilma	- Tuhkarokko - Vesirokko ja yleistynyt vyöruusu - Keuhkorutto - M-rokko - Lintuinfluenssa (H5N1, H7N9, H7N7, H9N2) - Andes-virus	Yhteys aina kenttäjohtajaan Harkittava tehoambulanssi (PI0211) FFP3 –hengityksensuojain Silmäsuojain Suojakäsineet Hihallinen suojaesiliina, -takki tai -haalari	
Erityisen tarkat kosketus-, pisara- ja ilma	-MERS-CoV -Verenvuotokuumeet (Ebola, Marburgin tauti, Lassa-kuume, Krimin-Kongon verenvuotokuume) **Huom.** **toimi erillisen korkean riskin tartuntatauteja koskevan ohjeen mukaan**	Yhteys aina kenttäjohtajaan tehoambulanssi (PI 0211), FFP3- hengityksensuojain Silmäsuojain Hiussuojus Sukallinen tyvek-haalari Hihallinen suojaesiliina Kahdet pitkävartiset suojakäsineet päällekkäin	Ambulanssin huollossa toimitaan erillisen ohjeen mukaan.

[1] Harkitse potilaalle suojakäsineet SpO2-mittauksen jälkeen. Pisara- ja ilmavarotoimissa potilaalle kirurginen suu-nenäsuojus.
Pisara- ja ilmavarotoimet: Ensihoitoyksikön ohjaamon puhallin täysille ja takatilan poistoilmapuhallin päälle. Sisäilmakierto ei saa olla päällä.

Pirkanmaan
hyvinvointialue